

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.125

30.6.2022.

Novi Sad

ZAPISNIK

Sa 124. sednice Komisije za žalbe, održane 30.6.2022. godine u 14 sati u prostorijama Nezavisnog društva novinara Vojvodine u Novom Sadu

Prisutni članovi Komisije: Olivera Milošević, Nadežda Budimović (umesto Zorice Višnjić), Vlado Mareš, Dragan Đorđević, Vida Petrović Škero, Jelka Jovanović, Tamara Skrozza, Bojan Cvejić, Zlatko Čobović i Jelena Petković

Odsutni članovi Komisije: Snežana Andrejević

Ostali prisutni: Mirko Jankelić, direktor Dečijeg sela u Sremskoj Kamenici, predstavnici medija, Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

- 1.Razmatranje žalbe Vlačke narodne stranke na tekstove objavljene na portalu „Alo.rs“
- 2.Razmatranje žalbe Komore socijalnih radnika na tekstove objavljene na portalu „Nova.rs“ i u dnevnom listu „Nova“
- 3.Razmatranje žalbe Komore socijalnih radnika na tekst objavljen na portalu „Blic.rs“
- 4.Razmatranje žalbe Komore socijalnih radnika na tekst objavljen na portalu „Telegraf.rs“
- 5.Razmatranje žalbe Nadežde Mitrović na teks objavljen na „Sremskomitrovačkom portalu“
- 6.Razmatranje žalbe Vukašina Obradovića na tekst objavljen u dnevnom listu „Objektiv“ i na portalu „Objektiv.rs“

1. Žalba Vlačke narodne strane odnosi se na dva teksta u kojima se, kako se navodi, tendenciozno nipododaštavaju, vređaju i izvrgavaju

u ruglu određeni običaji, društveni odnosi i kulturna zaostavština Vlaha, odnosno Rumuna. Olivera Milošević je, u toku rasprave, istakla da je, kao novinarka, često pisala o običajima i tradiciji Vlaha, te da joj nije nepoznata banalizacija te tradicije i njeno svođenje na magiju, ali da se ovim tekstovima zaista otišlo predaleko – govori se o strndžanju kao o incestualnim orgijama, o upotrebi mrtvačke vode i sličnim stvarima kojima se u potpuno negativnom

kontekstu predstavlja jedna nacionalna manjina i njena kulturna baština. Dodala je da je porazno i to što se iz odgovora autorke teksta vidi da ona nije razumela da ne treba prenositi sve što govori vodič koji se obraća malom broju turista i da to ne može biti isto kao kada se nešto objavi u mediju. Vida Petrović Škero je rekla da je saglasna sa ovim i da predloženim prekršajima Kodeksa treba svakako dodati i to da novinar nije postupio sa dužnom profesionalnom pažnjom, jer je potpuno jasno da uopšte nema svest o tome da svojim pisanjem može da u javnosti stvori potpuno pogrešnu predstavu. Tamara Skrozza se saglasila sa svim što je rečeno i ukazala i na neke detalje iz odgovora autorke tekstova, koja je navela da je prenela ono što je vodič govorio i istakla da je on sam Vlah, te da zato nije imala razloga da sumnja u njegove dobre namere. Ona je ovo ocenila kao „tragično“ nerazumevanje činjenice da to što je neko pripadnik određene manjine nikako ne znači da možemo da mu verujemo sve što govori u vezi sa tom nacionalnom manjinom. Vlado Mareš je bio sasvim drugačijeg mišljenja – rekao je da će glasati da Kodeks nije prekršen, da tekst nije nasrećnije napisan, da je moglo bolje, sa možda malo ironije ili cinizma, ali da takođe nema razloga ni da odluka Komisije bude toliko „ljutita“. Ovakvih tekstova, zabavnog sadržaja, ima mnogo, godinama se piše o tim običajima i o magiji, pa tako, recimo, i u vezi sa strndžanjem, koje je veoma poznato. Ima različitih tumačenja tog običaja, ali sve to ne treba preozbiljno shvatati. Zbog toga je preterano reći da je novinarka slepo verovala izvoru, jer tu nema šta da se veruje, reč je o praznoverju, koje ili u tom kraju zaista postoji ili se izmišlja i od toga pravi turistička atrakcija. Istakao je da Vlaška narodna stranka svakako ima pravo da ovako reaguje, ali da ne voli kad partija u svojoj političkoj borbi kreće prvo na medije i dodao da ima nacionalnih manjina o kojima se pišu mnogo strašnije stvari i da Vlasi ne spadaju u nacije koje su u medijima ponižavane i diskriminisane. Zlatko Čobović je, međutim, smatrao da Kodeks jeste prekršen, jer se u tekstu uopšte ne ulazi u suštinu, već se nasleđe jednog naroda svodi na magiju i bizarne rituale. Dodao je i da to što novinarka, kako tvrdi, nije imala nameru da bilo koga vređa, za odlučivanje Komisije nije bitno, jer ona utvrđuje da li je ono što je objavljeno u skladu sa Kodeksom, a ne šta je bila nečija namera. Dodao je da bi Komisija trebalo da se izjasni i o tome da li je Kodeks prekršen neobjavljivanjem odgovora Vlaške narodne stranke. Jelka Jovanović je rekla da je iritira ovakav Marašev stav i ukazala na važan aspekt – da nijedan medij koji drži do sebe ne bi smeo da propagira sujeverje i da širi stereotipe koji se ponavljaju iz decenije u deceniju, Jelena Petković je rekla da je skoro nemoguće pisati reportaže bez upoznavanja čitaoca sa širim kontekstom, i bez više izvora, a u ovom slučaju je sve napisano samo na osnovu onoga što govori jedan vodič, što je sve potpuno pogrešno i uopšte nije u skladu sa novinarskim pravilima. Dragan Đorđević je naglasio da je redakcija propustila priliku da objavi reagovanje Vlaške narodne stranke, kako bi se čula i „druga strana“, odnosno i drugačije mišljenje od onog u tekstu, a kad je reč o tome da li su tekstovi uvredljivi ili ne, bitno je šta kažu predstavnici te manjine i kako se oni osećaju. Komisija je, nakon diskusije, sa devet glasova „za“ i jednim protiv“ odlučila da su prekršene tačka 4 poglavlja I tačke 1 i 6 poglavlja IV, tačke 1, 2 i 4 poglavlja V.

2.-4. Komisija je vodila objedinjenu raspravu o tri žalbe Komore socijalnih radnika, koje su se odnosile na otkrivanje identiteta maloletnika koji su napustili Dečije selo. Olivera Milošević je naglasila da postoje procedure kako se postupa u ovakvim situacijama i da ne treba novinari i mediji da preuzimaju posao nadležnih državnih organa, da oni tragaju za decom i da, bez zahteva i konsultacija sa policijom, objavljuju njihove fotografije i lične podatke. Po mišljenju Bojana Cvejića svi tekstovi su drastičan primer kršenja svih odredbi o zaštiti maloletnika. On je dodao da je veoma čudno da su sva tri medija objavila da su deca nestala, ali ne i da policija

već traga za njima. Naknadnim blurovanjem lica dece „Telegraf.rs“ je pokušao da ispravi grešku, ali to ništa ne znači, kada je njihov identitet već otkriven. Tamara Skrozza je ocenila da ima situacija kada je opravdano da mediji pomognu u traganju za nekim, posebno kad je reč o detetu i podsetila na slučajeve Tijane Jurić i maloletnice koju je oteo Malčanski berberin, u kojima je uloga medija bila ključna. Naravno sve to mora da se radi u koordinaciji sa policijom, a ne na zahtev neke profesorke ili nekoga ko uopšte nije nadležan. Rekla je i da je pred Komisijom već bilo dosta slučajeva kršenja Kodeksa kad je u pitanju zaštita dece i da to postaje „najproblematičniji“ deo Kodeksa za deo medija koji ne razmišljaju o posledicama svojih postupaka i o tome da će ono što je objavljeno na Internetu zauvek obeležiti živote te dece. U ovom slučaju, ne samo da je objavljeno da je reč o maloletnicima bez roditeljskog staranja, što oni možda ne žele da se zna, nego su mediji grubo ušli u njihovu intimu objavljujući niz nepotrebnih detalja, recimo kako su devojčice lepe, i spekulisući o razlozima odlaska. Ovakvo ponašanje medija okarakterisala je kao nečasno. Vlado Mareš je, međutim, naglasio da mu sve ovo liči na ono „tresla se gora, rodio se miš“, jer se zapravo ništa nije desilo i sve se lepo završilo. Desilo s to da su deca negde otišla, kao što deca inače rade, a mediji nisu nikoga zloupotrebili, nego su se odazvali na poziv razredne, koje je i objavila njihove slike, sa namerom da pomognu, te da je sasvim pogrešno tvrditi da mediji treba da se uključe samo na poziv policije. Ako novinari nisu na strani slabijeg i onoga kome treba pomoći, veliko je pitanje šta rade i ne smeju se mediji optuživati da nešto zloupotrebljavaju i ometaju, ako ukazuju na rad socijalnih službi i ustanova, jer postoji javni interes, pa i interes štićenika da se o tome piše. A mi ne možemo znati kako će i da li nešto uticati na tu decu za nekoliko godina i tvrdnje da će imati negativan uticaj na njihov život u budućnosti su samo spekulacije i nagađanja. Vida Petrović Škero je rekla da su tekstovi neprofesionalni i da nisu napisani sa dužnom profesionalom pažnjom, jer su suprotno Kodeksu, pa i zakonu, objavljene fotografije dece, a deca su intervjuisana bez saglasnosti staratelja. Rekla je da Komisija treba da utvrdi da li je novinar dobro procenio šta je u ovom slučaju važnije – sloboda govora ili nečija prava i da li je to dobro izvagao. Nije na Komisiji da ocenjuje da li je na kraju sve dobro isplalo ili ne, već da li je novinar kršio pravila profesije. Novinar mora da bude svestan i toga da kad napiše da su devojčice lepe, to može da podstakne nekog „berberina“ da ih potraži, ili da su, uplašena novinskim napisima, deca mogla da odluče da negde pobjegnu. Novinar je morao i da se raspita zbog čega je oduzeto starateljstvo ocu, pre nego što pozove čitaoce da njemu jave gde je dete i nije smeo da tako olako piše o navodnom vršnjačkom nasilju. Zlatko Čobović je istakao da je Kodeks prekršen, da su mediji neprofesionalno postupili u jednoj teškoj situaciji za decu čije životne okolnosti su inače teške. Mediji su preuzeli praktično ličnu potrenicu razredne, bez ikakve koordinacije sa policijom, u trenutku kad je već bilo jasno da deca nisu oteta, niti tragično nestala, već da su sama otišla. Naglasio je i da naknadno blurovanje fotografije ništa ne znači, jer kad se jednom nešto objavi na Internetu, to se širi neverovatnom brzinom, jer svi preuzimaju taj sadržaj i nemoguće je to popraviti naknadnim blurovanjem. Tamara Skrozza je podsetila da Komisija za žalbe odlučuje o prekršajima Kodeksa i da se, dok postoji on mora poštovati, jer služi da novinarima pokaže gde su granice koje ne smeju da pređu i da štite ljude o kojima izveštavaju. Jelka Jovanović je rekla da je samo u jednoj stvari saglasna sa Vladom Marešom – da o radu socijalnih službi treba izveštavati, ali to mora da se radi uz poštovanje ograničenja koja socijalni radnici, posebno oni koji brinu o deci bez roditeljskog staranja, imaju u svom javnom istupanju. Jelena Petković je objasnila da može da razume da su mediji objavili fotografije dece, jer su želeli da pomognu u njihovom pronalaženju, ali da nikako ne može da razume oni što je objavljeno uz te fotografije – ulaženje u intimne detalje njihovih života, prenošenje izjava i

sličnih stvari. Dodala je i da ni u jednom tekstu nije videla da je neko pozvao policiju da pita kakve informacije ima u vezi sa ovim slučajem. Nadežda Budimović je naglasila da su sporni tekstovi školski primeri kršenja i Kodeksa i zakona o zaštiti maloletnika i podacima o ličnosti, jer je iz tih tekstova jasno da je, kada su objavljeni, već bilo poznato da su deca sama otišla i gde se nalaze. Čitava priča je bila u službi senzacionalcma, a ne želje da se pomogne u pronalaženju dece. Mediji se nisu bavili ni socijalnim službama, ni radom Dečijeg sela, nema sagovornika na te teme, a nije bilo nikakve potrebe da se objavljuju imena dece, razgovori sa njima i detalji iz njihovih života. Sve je urađeno neprofesionalno, površno i senzacionalistički. Komisija je, potom, sa devet glasova „za“ i jednim „protiv“ odlučila da je „Nova“ prekršila tačku 5 poglavlja IV, tačku poglavlja V, tačke 6 i 7 poglavlja VI i tačke 1 i 4 poglavlja VII. Takođe sa devet glasova „za“ i jednim „protiv“ odlučimo je da je „Blic“ prekršio tačku 5 poglavlja IV, tačku poglavlja V, tačku 7 poglavlja VI i tačke 1 i 4 poglavlja VII. Ista odluka doneta je i o žalbi koja se odnosila na „Telegraf.rs“

5.Nadežda Mirković, direktorka Predškolske ustanove u Rumi podenla je žalbu zbog teksta u kojem je, kako je navela, sve što je o njoj objavljeno netačno i uvredljivo, a odnosi se na navodne nezakonitosti u radu. U toku kraće diskusije, Vlado Mareš je rekao da je u ovom slučaju Kodeks novinara prekršen, da objavljeni tekst uopšte ni ne liči na novinarski tekst, već na nemušti uradak, koji ide pred sud i da zapravo liči na „motivacioni govor onoga ko želi da napravi grupu za linč“. Komisija je u ovom slučaju jednoglasno odlučila da su prekršene tačke 2 I 4 poglavlja I, tačke 1 i 2 poglavlja V, a objavljivanjem fotografije i tačka 1 poglavlja VII.

6.Vukašin Obradović žalio se Savetu za štampu zbog teksta u kojem je, između ostalog, optužen da piše protiv Danila Vučića, po nalogu Novice Tončeva, od koga prima „mesečnu apanažu“. Tamara Skrozza je ukazala na to da ponovo imamo situaciju koja se ne retko dešava poslednjih godina, da se državni tabloidi svom snagom usmere na novinara čiji im se način izveštavanja ne dopada. Dodala je da je neophodno da se naglasi i kakve posledice je ovakvo neprofesionalno izveštavanje izazvalo - u pojedinim medijima se pretilo da će se objaviti podaci o deci Vukašina Obradovića, što je „posebna dimenzija ove jezive priče“. Skrozza je naglasila da deca Vukašina Obradovića nisu isto što i deca nosilaca najviših državnih funkcija, jer Obradović nema moć odlučivanja o najbitnijim stvarima za ovu državu i zato je takvo izjednačavanje jezivo. Deca državnih funkcionera, predsednika ili ministara jesu pod lupom javnosti, jer preko njih može da se utiče na odluke roditelja. Jelka Jovanović je podsetila i na to da je, posle ovog teksta, čak i Dijana Hrkalović našla za shodno da prozove Vukašina Obradovića iako on nema nikakve veze sa sporom unutar vladajuće stranke. Članovi Komisije su jednoglasno odlučili da su prekršene tačke 1, 4 I 5 poglavlja I tačke 1 i 2 poglavlja V, kao i tačka 1 poglavlja IV Kodeksa novinara Srbije.

Sednica je završena u 15.25 sati.

Zapisnik vodila

Predsedavajuća

Gordana Novaković

Olivera Milošević

